

dr Jarosław Schabieński

Scenariusz lekcji historii z wykorzystaniem metody debaty korespondencyjnej dla szkoły ponadpodstawowej

METODA: DEBATA KORESPONDENCYJNA

Korespondencyjna debata daje możliwość przeprowadzenia dialogu/dyskusji w formie pisemnej przez wszystkich uczniów w klasie. Umożliwia pogłębienie ich wiedzy dotyczącej omawianego problemu, uczy zasad i kultury dyskusji, rozwija umiejętność analizy i budowania argumentów. Pozwala dokonać oceny zarówno nabywanych umiejętności, jak i wiedzy. Jest szczególnie przydatna i efektywna w przypadku tematów kontrowersyjnych.

Sposób przeprowadzenia:

1. Uczniowie w domu (lub na poprzednich lekcjach) poznają temat, który ma być przedmiotem debaty. Nauczyciel na lekcji poprzedzającej debatę, informując uczniów o jej temacie, krótko przedstawia, w jaki sposób będzie przebiegała (szczególnie istotne przy wprowadzaniu debaty po raz pierwszy).
2. Prowadzący dzieli klasę na połowę, sadza uczniów przy stołach po dwóch stronach klasy i wyznacza, jakich poglądów mają bronić uczestnicy każdej grupy (np. grupa 1 – zwolennicy, grupa 2 – przeciwnicy).
3. Następnie łączy uczniów w pary tak, by w każdej parze znaleźli się zwolennicy przeciwstawnych sobie poglądów. Pary oznaczamy kolejnymi numerami lub literami alfabetu. Jeżeli liczba uczniów jest nieparzysta, nauczyciel powinien włączyć się w dyskusję jako brakujący partner. Nauczyciel rozdaje uczniom z grupy pierwszej po planszy, oznaczonej symbolem pary.
4. Uczniowie, siedząc po dwóch stronach klasy, rozpoczynają pisemny dialog w parach. Uczniowie z grupy pierwszej mają 5 minut na sformułowanie jednego przejrzystego argumentu, przemawiającego za ich stanowiskiem. Wpisują go na kartkę w postaci jednego, starannie zredagowanego paragrafu. W tym czasie uczniowie z drugiej grupy przygotowują uzasadnienie swojego stanowiska, spisując argumenty, które będą mogli wykorzystać w czasie debaty.

Temat: Rola starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu w rozwoju cywilizacji.

Wprowadzenie:

Lekcja podsumowująca, na której omawiamy osiągnięcia cywilizacji greckiej i rzymskiej.

Cele

Uczeń:

- wymienia osiągnięcia cywilizacyjne starożytnej Grecji i Rzymu;
- wyjaśnia rolę starożytnej Grecji i Rzymu w rozwoju cywilizacji europejskiej;
- tworzy i wartościuje argumenty i kontrargumenty;
- stosuje w praktyce zasady dyskusji;
- współpracuje w zespole.

Metody pracy:

- debata korespondencyjna;
- dyskusja w dużym zespole.

Materiały, pomoce:

- duże arkusze papieru;
- flamastry;
- taśma papierowa;
- metki sklepowe;
- tabelka „Największe osiągnięcia cywilizacyjne”.

Czas trwania: 45 minut.

Przebieg lekcji:

Etap 1. (10 minut)

Przypominamy uczniom, że tematem dzisiejszej lekcji będą największe osiągnięcia cywilizacyjne dwóch starożytnych cywilizacji – greckiej i rzymskiej. Następnie przypominamy definicję cywilizacji (możemy wyświetlić ją na ekranie).

Rozdajemy uczniom tabelki, przy pomocy których mają uszeregować osiągnięcia cywilizacyjne tych państw.

nauki ścisłe	budownictwo	sztuka	literatura	prawo	wojskowość	filozofia	inne

Każdy z uczniów indywidualnie wypełnia tabelę. Uczniowie mogą posługiwać się podręcznikiem i innymi pomocami.

Po wykonaniu pracy indywidualnej dzielimy uczniów na grupy (optymalnie na sześć).

Przykład: Można to zrobić przy pomocy losowanych kartek, na których piszemy różne kategorie nazwisk, np.:

- Juliusz Cezar, Brutus, Oktawian August itp.
- Perykles, Solon, Klejstenes itp.
- Apollo, Jowisz, Diana itp.
- Zeus, Demeter, Artemida itp.
- Horacy, Wergiliusz, Owidiusz itp.
- Homer, Fidiasz, Ajschylos itp.

W zależności od ilości czasu, prosimy uczniów, by dobrali się w odpowiednie kategorie bądź wyjaśniamy, w jakie kategorie mają się dobrać (rzymscy: a. politycy, b. artyści, c. bogowie; greccy: a. politycy, b. artyści, c. bogowie).

Ilość osób w grupie jest zależna od liczebności klasy. Można utworzyć osiem grup, ale zwiększy to ilość czasu potrzebną na zaprezentowanie plakatów po przeprowadzeniu debaty.

Następnie powstałe grupy usadzamy przy stolikach tak, aby jedna grupa „grecka” siedziała naprzeciwko jednej grupy „rzymskiej”. Najlepiej, aby grupy siedziały odwrócone do siebie plecami. Ostatecznie powstają trzy zespoły grecko-rzymskie, z których każdy będzie dyskutował oddzielnie.

Etap 2. (20 minut)

Informujemy uczniów, że ich zadaniem jest przedyskutowanie roli, jaką odegrały starożytne cywilizacje grecka i rzymska. Wyznaczamy role (obrońcy cywilizacji greckiej i obrońcy cywilizacji rzymskiej). Po przedstawieniu przez jednych argumentu wskazującego na rolę Greków, plansza będzie przekazywana obrońcom Rzymian.

Dyskusja będzie odbywała się na dużych arkuszach papieru i grupy porozumiewają się ze sobą tylko na piśmie. Odbędą się trzy rundy dyskusji. Rozpoczną ją grupy broniące roli Grecji; mają 5 minut na sformułowanie pierwszego argumentu. Przez ten czas grupy broniące Rzymu mają zbierać swoje argumenty, a po przekazaniu im planszy przez nauczyciela, odpowiadają na argument partnerów i tworzą własny. Mają na to trzy minuty. Potem plansza wraca do grupy przeciwnej, która robi to samo. Grupy będą pracować w ten sposób przez trzy „rundy”.

Kto odegrał większą rolę w rozwoju cywilizacji – Grecy czy Rzymianie?
G (<i>argument</i>)
R (<i>kontrargument</i>)
R (<i>argument</i>)

G (*kontrargument*)

G (*argument*)

R (*kontrargument*)

R (*argument*)

G (*kontrargument*)

G (*argument*)

R (*kontrargument*)

R (*argument*)

G (*kontrargument*)

Etap 3. (15 minut)

Po zapisaniu argumentów grupy przyklejają plakaty do tablicy i wybierają po jednym przedstawicielu tak, aby przy każdym plakacie z argumentami znalazła się osoba broniąca roli Grecji i osoba broniąca roli Rzymu. Przedstawiciele grup prezentują zapis dyskusji, odczytując argumenty swojej grupy, przy zastrzeżeniu, że nie wolno im już niczego dodawać.

Po przeczytaniu całości każdy z uczniów otrzymuje metkę i wybiera z wszystkich plansz (niezależnie od tego, które argumenty pisał sam) ten argument, który najbardziej trafił mu do przekonania. Przykleja przy nim metkę.

Następnie nauczyciel pyta, co zadecydowało, że uczniowie wybrali te właśnie argumenty – co ich przekonało, co decyduje o tym, że argument jest silny, jakie argumenty było im najtrudniej odeprzeć, w jaki sposób należy formułować argumenty, czy zawsze do naszego przekonania może trafić to, co jest naprawdę najważniejsze.

Na zakończenie wspólnie z uczniami nauczyciel ustala listę pięciu osiągnięć (nie argumentów), które są najistotniejsze.

Cywilizacja

1. Poziom rozwoju, jaki osiągnęło społeczeństwo w danej epoce historycznej.
2. Całokształt materialnego i duchowego dorobku społeczeństwa, wytworzonego w ciągu dziejów i przekazywanego z pokolenia na pokolenie¹.

¹ Słownik szkolny. Terminy i pojęcia historyczne, Warszawa 1992.